

De makers

Bette Westera & Sylvia Weve vormen een veelbekroond gouden duo. Ze maakten samen dichtbundels voor kinderen over gevoelige onderwerpen, zoals ouderdom (*Aan de kant, ik ben je oma niet!*), de dood (*Doodgewoon*) en scheiden (*Uit elkaar*). Ze ontvingen hiervoor twee Gouden Griffels, een Gouden Penseel, een Zilveren Penseel, een Vlag en Wimpel van de Penseeljury en tweemaal de Woutertje Pieterse Prijs. Ook ontving Sylvia Weve de Max Velthuijs-prijs voor haar gehele oeuvre. Een duo dat elkaar versterkt en met humor en inlevingsvermogen moeilijke onderwerpen bespreekbaar maakt. In *Zo voelt dat* doen ze dat vanuit een bijzonder perspectief.

Zo voelt dat

Bette Westera & Sylvia Weve

Lesbrief

Voor basisonderwijs groep 5 t/m de onderbouw van het voortgezet onderwijs

In de dichtbundel *Zo voelt dat* beschrijven 40 alledaagse dingen hun gevoelens. Je leert hoe ze tegen de mensen aankijken, waar ze blij van worden en waar ze bang voor zijn. Neem nou de gele ballon, die liever niet naar feestjes gaat. In de illustraties neem je de emoties van de voorwerpen op een betekenisvolle en expressieve manier waar. De opgeblazen gele ballon kijkt met grote bange ogen om zich heen en zijn neus en mond hebben veel weg van een kartelige zaag. De gedichten leren je dingen vanuit een ander perspectief te beleven. Een invalshoek die kinderen leert met andere ogen naar de wereld om hen heen te kijken. De dichtbundel geeft genoeg stof tot praten met elkaar, want de gedichten en gevoelens laten nog veel te raden over.

Opbouw lesbrief

De lesbrief kun je gebruiken vanaf groep 5 van de basisschool. Alle gedichten uit de dichtbundel komen erin voor en zijn ingedeeld bij:

- **een bouw:** midden- of bovenbouw basisonderwijs of onderbouw voortgezet onderwijs
 - **een werkvorm:** perspectief (p. 2), beleven (p. 3) of illustreren (p. 4)
- Natuurlijk zijn de gedichten ook onderling te wisselen, afhankelijk van het niveau en de interesse van de leerlingen.

Wat ben ik?

PERSPECTIEF

De gedichten hebben allen een bijzonder perspectief, omdat ze vanuit een voorwerp zijn geschreven. Dit vraagt van leerlingen een andere kijk op de tekst. Om ze hierbij te helpen, laat je leerlingen eerst raden over welk voorwerp het gedicht gaat.

Voordragen

Neem als voorbeeld het gedicht *Ballon* (zie ook de bijlage). Draag het gedicht voor zonder de titel te noemen.

Raden

Bespreek elementen die de leerlingen horen in het gedicht. Wat maakt het voorwerp mee? Hoe ziet het voorwerp eruit? Waar houdt het voorwerp van? Waar houdt het niet van? Wat zou het voor soort voorwerp zijn? Laat de leerlingen raden welk ding hier aan het woord is.

Hierna lees je een ander gedicht voor (zonder de titel te noemen) en gaan de leerlingen zelf bedenken over welk ding het gaat. Je kunt dit op verschillende manieren aanpakken:

Variant 1: alle leerlingen noteren het antwoord op een blaadje en je laat de leerlingen om de beurt, heel snel achter elkaar, hun ding noemen.

Variant 2: alle leerlingen noteren het op een post-it, die verzamel je en dezelfde woorden hang je bij elkaar.

Variant 3: je laat leerlingen in groepjes overleggen over de elementen in het gedicht. Waar doet het ze aan denken? Je laat ze kenmerken noteren. Welk ding zou het kunnen zijn?

Variant 4: je maakt een account aan bij *Mentimeter.com* en laat iedereen het antwoord digitaal invullen. Daarna laat je alle antwoorden op het digibord zien als een woordenwolk.

Je kunt elke keer een andere variant kiezen om het afwisselend en boeiend te houden.

Onthullen

Na het raden laat je het gedicht in het boek zien en onthul je de titel. Sommige voorwerpen kun je zelfs meenemen om te laten zien, zoals een gele ballon van het gedicht waar je mee begon.

Gedichten om te raden

Groep 5/6

Beeld
Cadeautje
Kudde schapen
Lantaarnpaal
Traphekje
Vogelnestje
Zoen

Groep 7/8

Bergschoenen
Bezem
Bruidsjurk
Donderbui
Geheim
Sloopkogel
Weggeefwinkel

Onderbouw VO

Wachtende *gedachte*
Gestolen *fiets*
Graf van een *merel*
Luie *stoel*
Moelijke *som*
Vliegenmepper
Zoekgeraakt *puzzelstukje*

Wat voel ik?

BELEVEN

Het vraagt veel inlevingsvermogen om gevoelens vanuit voorwerpen te beleven. Via verschillende werkvormen kun je leerlingen hiermee helpen, bijvoorbeeld door de gedichten na te spelen en de tekst met emotionele accenten voor te dragen. Leerlingen gaan een tekst beter begrijpen als ze deze tot leven brengen. Door er met elkaar over te praten, komen leerlingen tot meer inzicht.

Voor groep 5/6

Naspelen

Verdeel de klas in groepjes en deel de gedichten uit. Laat de leerlingen het gedicht samen hardop lezen en naar de illustratie kijken. Daarna bespreken ze met elkaar welke gevoelens het voorwerp heeft. Hoe kun je dit het beste naspelen? De leerlingen verdelen onderling de rollen (verteller en spelers) en gaan oefenen om het gedicht in scène te zetten.

Gedichtenkring

Als elk groepje heeft kunnen oefenen hou je een gedichtenkring en laat je elk groepje hun gedicht tot leven brengen.

Voor groep 7/8

Tableau vivant

Verdeel de klas in groepjes en deel de gedichten uit. Laat de leerlingen het gedicht samen hardop lezen en naar de illustratie kijken. Daarna bespreken ze met elkaar welke gevoelens het voorwerp heeft. Hoe kunnen ze dit in een stilstaand beeld vatten? Laat de leerlingen een tableau vivant bedenken dat past bij de tekst. Terwijl ze dit uitbeelden, draagt een leerling het gedicht vol gevoel voor.

Gedichtenkring

Laat elk groepje in een gedichtenkring hun gedicht als tableau vivant presenteren.

Voor onderbouw VO

Inkleuren

Verdeel de klas in groepjes en deel de gedichten uit. Laat de leerlingen het gedicht samen hardop lezen en naar de illustratie kijken. Daarna bespreken ze met elkaar welke gevoelens het voorwerp heeft. Kunnen ze dit gevoel ook laten doorklinken bij het voordragen? En hoe klinkt het als je het gedicht met een heel ander gevoel voordraagt? Laat de leerlingen een aantal emoties kiezen (bang – blij – boos – bedroefd) en het gedicht met een aantal varianten voordragen.

Voordragen

Laat elk groepje hun gedicht met verschillende emoties voordragen. De klas kiest welke het best bij het gedicht past.

Aan de slag met

- *Ballon*
 - *Vijfrijpe appels*
 - *Hondendrol*
 - *Afgedankte jas*
- Of kies andere gedichten

Aan de slag met

- *Eikel*
 - *Kaars*
 - *Kookwekker*
 - *Waterval*
- Of kies andere gedichten

Aan de slag met

- *Onontdekte Rembrandt*
 - *Smeltende gletsjer*
 - *Voeten in te kleine schoenen*
 - *Het winnende doelpunt*
- Of kies andere gedichten

Wat zie ik?

ILLUSTREREN

De illustraties in deze dichtbundel zijn bijzonder: ze laten elementen uit het gedicht terugkomen of geven er een eigen invulling aan. Leerlingen zullen de eigenheid van de illustraties meer inzien als ze er ook zelf mee aan de slag zijn gegaan.

Kijken en bespreken

Kijk samen naar de illustratie van het gedicht *Ballon*. Wat valt de leerlingen op? Wat gebeurt er op de afbeelding? Hoe is de emotie in beeld gebracht? Welke rol speelt het kleurgebruik? Wat voelt de ballon? Draag dan het gedicht voor en bespreek welke elementen uit de tekst naar voren komen in de illustratie. Welk gevoel neem je waar in de tekst en welke emotie laat de illustratie zien? Hoe zouden de leerlingen zelf de tekst in beeld brengen?

Voordragen en tekenen

Draag een ander gedicht voor zonder de illustratie te laten zien. Vraag de leerlingen er een eigen illustratie bij te maken waarbij de emotie goed naar voren komt.

Tentoonstellen

Laat de leerlingen het betreffende gedicht overschrijven en bij hun illustratie plakken. Je kunt de tekeningen samen tentoonstellen in de klas.

Gedichten om te illustreren

- *Fopspeen*
- *Ingezakte taart*
- *Kabouter*
- *Krokusje*
- *Losgeraakte knoop*
- *Paraplu*
- *Stuiterbal*

Of kies een ander gedicht

Meer poëzie

Bette Westera & Sylvia Weve maakten samen de volgende dichtbundels:

- *Ik leer je liedjes van verlangen, en aan je apenstaartje hangen* (2010)
- *Aan de kant, ik ben je oma niet!* (2012)
- *Doodgewoon* (2015)
- *Was de aarde vroeger plat?* (2017)
- *Uit elkaar* (2019)

Meer lessuggesties bij gedichten vind je in de *Lesbrief Poëzielessen* van LEES met LOES, een doorgaande lijn voor groep 1 t/m 8 bij de bloemlezing *Heel de wereld wordt wakker*. Voor meer informatie zie www.leesmetloes.nl/LESBRIEVEN of scan de QR-code.

Colofon

Deze lesbrief is gemaakt door Loes Reichenfeld (LEES met LOES) in opdracht van Gottmer Uitgevers Groep.

Ballon

21

We wachten met z'n dertigen tot iemand ons komt kopen.
Dan gaan we naar een feestje en dan blazen ze ons op.
We zijn nog in de winkel, maar die winkel gaat straks open.
Dan zien ze me, vandaar dat ik me nu alvast verstop.

Drie rode, negen blauwe, vier oranje, zeven witte,
zes groene en ikzelf. Ik knal eruit, want ik ben geel.
Ik blijf het liefst mijn leven lang in mijn verpakking zitten.
Als ik me klein kan houden in mijn zakje blijf ik heel.

Zo niet, dan neemt een veel te grote mond mij straks te grazen.
Ik voel de hete adem in mijn nek en weet: ik hang.
Dan word ik tot ondragelijke spanning opgeblazen
en vastgebonden aan de plafonnière in de gang.

Een veel te blijde vader komt ons kopen, met z'n allen.
Ik hoop dat hij allergisch is voor geel, of mij niet ziet.
Zo'n kerel heeft niet door dat hij mijn leven gaat verknallen.
Ik duik diep in mijn zakje, maar natuurlijk helpt het niet.

Hij maakt het zakje open en blaast mij als eerste op.
'Niet groter!' roep ik tevergeefs. 'Niet verder blazen, stop!'

